

Paní
Květa Kozáková, šéfredaktorka
Senát České republiky
Valdštejnské náměstí 4
118 01 Praha 1

Davle-Sloup, 13. května 2011

Tajenka: *Český Senát má nyní patnáct senátorek*

Vážená paní redaktorko!

Se zájmem jsem si přečetl diskusi o přímé volbě hlavy státu v posledním čísle (2/2011) vašeho časopisu. Přímou volbu prezidenta měly ve svém volebním programu strany nynější vládní koalice i opoziční strany (pokud se nemýlím). Změna ústavy by proto měla být jen technickou záležitostí – mohlo by se to zadat expertům, kteří by vypracovali několik variant a hlasováním ve sněmovně by se rozhodlo. Diskuse v Senátu však probíhá úplně jinak. Téměř všichni diskutující přinášejí argumenty proti přímé volbě, snad jen jeden argument „pro“ uvedla Vladimíra Dvořáková – větší otevřenost vůči voličům. Prof. Piťha přitom pokládá otázku přímé volby za zástupné téma ...

Myslím, že argumenty pro přímou volbu prezidenta existují; jsou však takové povahy, že o nich poslanci raději nemluví. Zpochybnili by totiž legitimitu svého mandátu.

Jak zaznělo v diskusi, legitimita naší vlády je odvozena od mandátu poslanců, kteří jej získali v parlamentních volbách. V nich se utkávají v zápase o přízeň voličů politické strany zejména v předvolební kampani, a to různými způsoby. Kromě publikace předvolebních programů (které slibují často nesplnitelné věci), se používá i podprahového působení na psychiku voličů za pomoci marketinkových metod. Velké politické strany jsou pak závislé na svých sponzorech, kteří představují jakousi šedou zónu naší politiky. Ti ovlivňují nepřímo také média. V této „šedé zóně“ často působí mj. bývalí členové StB, kteří jsou profesionály v oboru desinformace a manipulace veřejným míněním.

Menší politické strany (lidovci, zelení) jsou často v tisku skandalizovány a vzhledem k omezeným finančním možnostem se nemohou bránit. Volební kandidátky jsou sestavovány tak, aby na volitelných místech byli členové spříznění s vedením, které je jejich „chlebovárcem“ a má tak záruku, že budou poslušni jeho pokynů. Faktickou moc pak mají sponzoři stran. Situace je podobná jako za socialismu kdy byl parlament „*Něco mezi divadlem a muzeem*¹“.

Podle průzkumů důvěřuje Poslanecké sněmovně (která je nejvyšším orgánem zákonodárné moci) jen asi 20% občanů. Pokud člověk má tu trpělivost a poslouchá projevy poslanců, musí konstatovat, že řada projevů je pouze prázdnou proklamací. Svoji roli neplní zejména opozice (ČSSD a komunisté) – místo věcné kritiky a předkládání alternativních návrhů, jen stereotypně opakují, že „*vláda je neschopná a měla by odstoupit*“ a opakovaně vyvolávají jednání o nedůvěře. Je to značně nezdvorné vůči těm, kdo volí koaliční strany. Demokracie předpokládá vzájemnou úctu a toleranci a takové chování s ní není slučitelné². Nesvědčí o naší kulturnosti, že takováto primitivní rétorika získává sociálním demokratům tolik příznivců; hodně jim asi nahrávají korupční aféry jejich oponentů.

Naše veřejnost má velmi mlhavé povědomí o principech práva a ústavnosti, a to včetně politiků a publicistů. Je zarážející, když krajský soud považuje „kupčení s hlasy“ v komunálních volbách za legitimní (pouze prý není „etické“) a jeho pochybení musí

¹ Pro později narozené: parlament sídlil v nové budově Národního muzea, která byla donedávna sídlem Svobodné Evropy

² Srvn. Voltairův výrok: „*Pane, já s vámi nesouhlasím, ale budu se zasazovat o to, abyste to mohli prohlášovat...*“

napravovat Ústavní soud; jde přitom o základní princip demokracie. Volby mají ukázat vůli voličů, nikoli být výsledkem tržních vztahů³. Podobné „tržní“ chování se však zjevně děje i ve vyšších sférách politiky, kde už není orgán, který by věc napravil. Svědčí o tom „přílepky“ k zákonům i přiznání některých poslanců. Něco podobného se zjevně dělo i při minulé volbě prezidenta⁴. Bezpečnostní pracovník, který předal médiím kamerový záznam zákulisních jednání, byl potrestán za porušení služebních předpisů či zákona; za občanský postoj by však měl být vyznamenán. Pozitivní „právo“ zde stojí proti morálce.

Osvětu ve věcech práva a ústavnosti šířil u nás pouze zesnulý prof.Cepl na rozhlasové stanici ČRo6. Ve svých posledních pořadech řekl mimo jiné, že demokracie je možná jen tam, kde příslušníci národních elit jsou demokraté. Kéž by to u nás tak bylo!

Přímá volba by mohla vytvořit jakýsi ostrůvek důvěry – v politice by existoval člověk, kterého si voliči sami vyberou. Otázky kompetencí by asi dořešila praxe; naši dosavadní prezidenti (včetně T.G.Masaryka) je ostatně často překračovali. Snad bychom pak měli lepší vztah ke své zemi a nemuseli utíkat do ciziny⁵.

S pozdravem

Ing.Jan Matys

Sloup č.p.20
252 06 Davle
damurist@centrum.cz

³ Před časem jsem pořídil výpis z publikací prof.Emila Svobody z r.1920 o demokracii a volbách. Jsou k dispozici na mém WEBu www.technologie-kvalita.cz/honza

⁴ Ministr Schwarzenberg ji nazval „záchodkovou volbou“

⁵ jako nedávno naši doktoři, kteří tím ovšem jen hrozili.